

ધોરણ : 6 ગુજરાતી

પ. મહેનતની મોસમ

અભ્યાસ / સ્વાધ્યાય

Sem : 1

અભ્યાસ

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો ઉત્તર શોધીને તેનો ક્રમ – અક્ષર પ્રશ્ન સામેના ☐ માં લખો :

(1) કવિએ કઈ મોસમને “મહેનતની મોસમ” કહી છે ?

☐ (ક) લણવાની

(ખ) વસંતઋતુની

(ગ) ચોમાસાની

(ઘ) શિયાળાની

(2) વરસાદ વરસ્યા પછી સીમ કેવી બને છે ?

(ક) કંકુવરણી

(ખ) સોનાવરણી

(ગ) ઘઉંવરણી

(ઘ) રક્તવરણી

(3) કિલ્લોલ કોણ કરે છે ?

(ક) ચકલીઓ

(ખ) પંખીઓ

(ગ) મોર

(ઘ) કુંજડિયો

2. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-એક વાક્યમાં આપો :

(1) “મહેનતની મોસમ” કાવ્યના કવિનું નામ જણાવો.

➤ “મહેનતની મોસમ” કાવ્યના કવિનું નામ નાથાલાલ દવે છે.

(2) લોકોના હૈયામાં શા માટે આનંદ છવાઈ ગયો છે ?

➤ વરસાદની મ્હેર (મહેર) થયા પછી પાક સોળે કળાએ ખીલ્યો છે, એ લહેરાતો પાક જોઈને લોકોના હૈયામાં આનંદ છવાઈ ગયો છે.

(3) સીમ કોને સાદ કરે છે ?

➤ સીમ ખેડૂતોને સાદ કરે છે.

(4) સીમમાં શું શું લઈ જવા કહ્યું છે ?

➤ સીમમાં દાતરડા અને અનાજ બાંધવા પછેડી લઈ જવા કહ્યું છે.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(1) “સીમ સાદ કરે’ એટલે શું કરે ? શા માટે સાદ કરે ?

➤ ‘સીમ સાદ કરે’ એટલે સીમ (ખેડૂતોને) બોલાવે છે.

વરસાદ વરસ્યા પછી કુદરતની મહેર થઈ ગઈ છે. પાક તૈયાર થઈ ગયો છે. એ પાકને લણવા માટે જાણે સીમ ખેડૂતોને, પછેડી - દાતરડાં લઈને બોલાવી રહી છે.

(2) લીંપી-ગૂંપીને ખળાં શા માટે કરવાં પડે ?

➤ ખેતરમાં લાસ્યા પછી ખેડૂતો તૈયાર થયેલા પાકને ખળામાં એકઠો કરે છે. પાકના દાણા છૂટા પાડે છે, તેમજ બજારમાં વેચવા માટે ખળામાં જ દાણા યોખ્ખા કરે છે. તેથી લીંપીગૂંપીને ખળાં તૈયાર કરવાં પડે.

(3) મલકને આબાદ કરવા કવિ શું સૂચવે છે ?

➤ પાક તૈયાર થઈ ગયો છે. લણવાની ઋતુ આવી છે. કવિ દાતરડી-પછેડી લઈને ખેડૂતોને મહેનત કરવા કહે છે. સૌ સાથે મળીને, ઉત્સાહ ને ઉમંગથી મહેનત કરે તો મલક આબાદ થાય, એમ કવિ સૂચવે છે.

2. ઊજળું દૂધ જેવું, લીલું કંચન જેવું - આ શબ્દપ્રયોગો પર ધ્યાન આપો. નીચેના શબ્દો માટે આવા શબ્દપ્રયોગો આપો.

- સફેદ દૂધ જેવું
- કાળું મેંશ જેવું
- રાતું ચણોઠી જેવું
- મીઠું મધ જેવું
- કડવું ઝેર જેવું
- ફૂણું માખણ જેવું

3. નીચેના શબ્દોનો વાક્યપ્રયોગ કરો :

- (1) સીમ - સિંહની ત્રાડ આખી સીમમાં સંભળાઈ.
- (2) નદી - મારા ગામના પાદરે નદી વહે છે.
- (3) આભ - આભમાં પંખીઓ ઊડે છે.
- (4) મોલ - લચી પડેલો મોલ જોઈને ખેડૂત હરખાયો.
- (5) મલક - મારા મલકમાં માયાળુ માનવીઓ વસે છે.
- (6) રળનારો - રળનારો ભલે માણસ હોય, પણ દેનારો તો ભગવાન છે.

4. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓનો ભાવાર્થ લખો :

(1) સોનાવરણી સીમ બની

મેહુલિયે કીધી મહેર રે

➤ આ વર્ષે વરસાદ સારો થયો છે, તેથી સીમ સોના જેવી (સોના જેવી રંગવાળી) થઈ ગઈ છે.

(2) રંગેચંગે કામ કરીએ

થાય મલક આબાદ રે...

➤ સૌ સાથે મળીને, આનંદથી મહેનત કરીએ, જેથી
આપણો પ્રદેશ આબાદ (સમૃદ્ધ) શા થાય.

5. “ખેતીનું મહત્ત્વ’ વિશે પાંચ-સાત વાક્યો લખો.

- ભારત ખેતીપ્રધાન દેશ છે. સિત્તેર ટકા લોકો ગામડામાં વસે છે. એમનું જીવન ખેતી ઉપર આધારિત છે. માણસો જ નહિ, પશુ-પંખીઓ પણ ખેતી ઉપર નભે છે.
- ખેડૂતો બારેમાસ ખેતીના વિવિધ પાક લે છે. ખેતીથી ખેડૂત સમૃદ્ધ બને છે. ખેતી વિના જીવન શક્ય નથી, ખેતી જીવનનો આધાર છે.

Thanks

For watching